

ضرورت توجه به جنبه‌های هنری در کنار محتوا

شکیبا افخمی راد

گزارش روز

در پانزدهمین دوره جشنواره مردمی «فیلم عمار» که از جمعه ۷دی در تهران آغازبه کار کرده است، شاهد حضور پررنگ فیلم سازان مشهدی هستیم که در آثارشان به موضوعات روز ایران و دنیا پرداخته اند و روایت هایی متفاوت با محوریت تاریخ، فرهنگ، جامعه و سیاست را به تصویر کشیده‌اند. از میان آثار مستندی که به عنوان نمایندگان شهرمان به این دوره از جشنواره راه پیدا کرده اند، می توان به «سرطان اجتماع (قاجاق سوخت- سوت زنی- ماده ۱۰۰)» و «خاک مادر، به کارگردانی محسن اسلام زاده» ،سه روز قبل پرواز، «پشت کوه های علی زنگی» و «نفس» به کارگردانی علیرضا باغشنی، «هدف اکبر» ساخته حسین نژادموسی و «پرواز از گلزار، به کارگردانی محسن عقیلی اشاره کرد. همچنین در بخش داستانی هم آثاری مثل «بابا باتم حرف بزن» ساخته مسعود دهنوی، «بانک آب» به کارگردانی داوود نجف زاده، «پای پرواز، ساخته روح...جلالی طلب، «در برابر چشم ها، به کارگردانی مهدی سرگلزانی، «ردپا» به کارگردانی مصطفی اعلمی،

«نشانه» ساخته سعید ولی زاده و «پیام» به کارگردانی سعید ملتجی به نمایش درخواهند آمد. مادر این گزارش به سراغ سه فیلم ساز شهرمان رفته ایم که در پانزدهمین دوره جشنواره مردمی فیلم عمار حضور دارند و با آن ها درباره ویژگی های آثارشان گفت وگو کرده ایم.

- حضور در عمار با ۳ اثر متفاوت

علیرضا باغشنی با سه مستند در جشنواره عمار امسال حضور دارد. مستند «نفس» که در بخش جنگ فرهنگی به نمایش درمی آید، با محوریت موضوع سقط جنین ساخته شده است. باغشنی باتوجه به نگرانی هایی که در حوزه جمعیت کشور وجود دارد، سراغ این موضوع رفته و در مستندش فعالیت های خانمی در نیشابور را به تصویر کشیده که تا امروز پانصد جنین سالم را از سقط حتمی نجات داده است. مستند «نفس» پیش از این در دو رویداد دیگر هم به نمایش درآمد و توانسته بود جایزه «ایران جوان» جشنواره «سینماحقیقت» و جایزه ویژه دبیر جشنواره تلویزیونی مستند را از آن خود کند. به گفته باغشنی، این مستند به یک پویش در کشور تبدیل شده و تأثیرات و برکات خوبی داشته است که به واسطه آن چندین جنین از سقط نجات پیدا کرده اند.

«پشت کوه های علی زنگی» دیگر مستند این کارگردان به بخش «جمهور پیروز» پانزدهمین دوره جشنواره عمار راه پیدا کرده است. این اثر پرتنه ای از زندگی حسن بسک آبادی، بهترین پزشک فوق تخصص نوزادان در ایران، است که از دل زندگی روستایی و سخت به این نقطه از پیشرفت علمی رسیده است. باغشنی می گوید این مستند پرتنه را به واسطه آنکه سوزه آن بهترین متخصص اطفال ایران است و برای درمان بیماران به کشور بازگشته، تولید نکرده، بلکه قصد داشته رسیدن به این نقطه از پیشرفت علمی از دل یک منطقه روستایی و خانواده ای بی سواد را به تصویر بکشد.

به نظر او اگر مستند «پشت کوه های علی زنگی» که پیش از این در جشنواره حقیقت امسال هم روی پرده رفته بود، برای قشر محروم جامعه نمایش داده می شد، می تواند خیلی از بهانه هایی را که در این مناطق به دلیل کمبودها وجود دارد، کنار بزند و افراد را به سمت پیشرفت سوق دهد.

باغشنی علاوه بر مستندهای «نفس» و «پشت کوه های علی زنگی»، با مستندی دیگر هم در جشنواره عمار امسال حضور دارد؛ مستندی به نام «سه روز قبل پرواز»

نمایی از پشت صحنه فیلم مستند «در برابر چشم ها»

نمایی از فیلم مستند «نفس»

که به بخش «روایت پیشرفت» راه پیدا کرده و روایتی از سه روز قبل شهادت شهید رئیسی و آخرین سفر استانی ایشان به مازندران و بازدید از روستای خرماکلا را به تصویر می کشد.

این فیلم ساز که به مستندسازی به عنوان تریبونی برای انتقال پیام های ایدئولوژی انقلاب اسلامی نگاه می کند، یادآور می شود، من زمانی که خبر شهادت شهید رئیسی را شنیدم، دوست داشتم کاری برایشان انجام دهم. از این رو به آخرین روستایی که ایشان سفر کرده بود، رفتم تا آخرین تعاملاتی را که با مردم و اهالی روستا داشته اند، روایت کنم.

به نظر باغشنی، تا امروز در ساخت مستند برای شهید رئیسی حرکت جدی صورت نگرفته و همین تعداد آثار اندکی هم که تولید شده، به صورت خودجوش بوده است. او باور دارد برای ساخت مستند درباره فردی مخلص و مردمی همچون شهید رئیسی باید مجموعه های مختلف پای کار بیایند تا ایشان به عنوان الگو در جامعه معرفی شوند.

باغشنی که در سال های گذشته حضور پرزنگی در جشنواره عمار داشته، درباره این رویداد نیز بیان می کند، جشنواره عمار برای هر فضای رسانه ای که می تواند در خدمت و انقلاب باشد، بخشی را تعریف کرده است و به صورتی بسیار گسترده برگزار می شود. جشنواره جامعی که میزبان آثار افراد مختلفی است از یک دانش آموز ساده روستایی بگیرد تا یک فیلم ساز حرفه ای.

او اکران های مردمی عمار در شهرها و روستاهای مختلف و پای کارآوردن شبکه های تلویزیونی را از دیگر ویژگی های متفاوت این رویداد می داند و می گوید، جشنواره عمار همان طور که در حوزه مردمی هر سال توسعه پیدا می کند و اتفاقات خوبی را رقم می زند، باید تلاش کند بهتر به فضای حرفه ای هم وارد شود و با فیلم سازان حرفه ای تعاملش را بیشتر کند تا تنور جشنواره داغ تر شود.

- روایتی از حادثه گلزار شهدای کرمان

محسن عقیلی با مستند «رؤیای صادق» با نام قبلی «پرواز از گلزار» در بخش «آرمان روح...» پانزدهمین دوره جشنواره عمار حضور دارد. اثری که به حادثه تروریستی رخ داده در گلزار شهدای کرمان، هم زمان با برگزاری مراسم سالگرد شهادت حاج قاسم سلیمانی در سال گذشته می پردازد. عقیلی مراحل پژوهش این مستند را هم زمان با چهلیم شهدای حادثه در سال ۱۴۰۲ آغاز کرده و از اواخر خرداد امسال نیز فیلم برداری کار را کلید زده است. او در مستند پنجاه دقیقه ای

«رؤیای صادق»، حادثه تروریستی گلزار شهدا را از زاویه دید کادر درمان، هلال احمر، نیروهای امداد و اورژانس و همچنین یکی از خانواده های آسیب دیده و مجروح روایت کرده است.

عقیلی با اشاره به زوایای امنیتی و انسانی این گونه حوادث، می گوید تلاش کرده است در مستندش ابعاد انسانی نشان دهد و خیلی به مسائل امنیتی نپردازد. با وجود این، بازهم با چالش های زیادی روبه رو شده است.

این مستند ساز ادامه می دهد: وقتی روی سوزه امنیتی دست می گذارید، حتی اگر ثابت کنید که می خواهید به جنبه های انسانی اتفاق بپردازید، بازهم با چالش روبه رو می شوید. با وجود این، اگر اراکان به ویژه دانشگاه علوم پزشکی کرمان بهتر همکاری می کردند، ما می توانستیم زحمات کادر درمان و مشکلاتی را که داشتند، بهتر به تصویر بکشیم. او با اشاره به رکوردی که بیمارستان های کرمان در رسیدگی به مصدومان حادثه ثبت کرده اند، می گوید، در ایران ساخت دو نوع مستند سخت است، یکی مستند امنیتی و دیگری مستند آرشیوی که اثر ما در هر دو دسته قرار می گیرد. از این رو، مراحل کارمان، کمی سخت و طولانی شد و نتوانستیم برخی تصاویر آرشیوی را به دلیل مسائل امنیتی داشته باشیم.

عقیلی در ادامه صحبت هایش از پخش مستند «رؤیای صادق» در کرمان هم زمان با سالگرد این اتفاق خبر می دهد و بر ضرورت ساخت آثار دیگری از حادثه تروریستی گلزار شهدای کرمان تأکید می کند. به گفته او، باید به وجه امنیتی این اتفاق پرداخته شود، چون هنوز برای مردم دلایل و جزئیات این اتفاق مبهم است.

این فیلم ساز می گوید: اگر ما به این مسائل نپردازیم، دشمن از طریق رسانه هایش سوالات مردم را به شیوه دل خواصه جواب می دهد. من از روزی می ترسم که آن ها زودتر جواب بدهند و روایت اول شوند!

در ادامه، نظر این فیلم ساز را درباره جشنواره عمار و ویژگی هایش می پرسیم که می گوید: جشنواره عمار در یک دوره ای خیلی خوب بود و پله های رشد و پیشرفت را چند تا چند تا طی می کرد، اما الان دست کم پنج شش سالی می شود که درجا می زند. از این رو من احساس می کنم بدنه فکری و اجرایی آن به پوست اندازی نیاز دارد.

او که معتقد است مسئولان برگزارکننده جشنواره عمار نباید فقط به محتوای آثار نگاه کنند، یادآور می شود، برای جشنواره عمار فقط محتوا مهم است و به ساختار، فرم و جنبه های فنی و هنری کار توجه نمی کند. همین موضوع هم به نقطه ضعفش تبدیل

نمایی از پشت صحنه فیلم مستند «رؤیای صادق»

شده است. از سوی دیگر، نقطه قوت این جشنواره داشتن اکران های مردمی است. روایع آثار ما بدون اینکه خودمان زحمت بکشیم، در دورترین روستاهای کشور اکران می شوند و به دست مخاطب می رسند.

- هم دردی با یک خانواده فلسطینی

مهدی سرگلزانی با فیلم «در برابر چشم ها» به بخش کوتاه داستانی جشنواره عمار راه پیدا کرده است؛ فیلمی ۱۰دقیقه ای درباره یک خانواده فلسطینی که در کرانه باختری زندگی می کنند و منتظر کمک های سازمان ملل هستند، اما در نهایت بی کفایتی این نهاد را می بینند و ناامید می شوند. در این فیلم ابتسام بغلانی که پیش تر در سریال «سقوط» جلو دوربین رفته بود، با سامان سیفی پور و سلام خطیب به ایفای نقش پرداخته است.

به گفته سرگلزانی فیلم نامه «در برابر چشم ها» در باشگاه فیلم رویش تأیید شده و حدود دو ماه پیش به تهیه کنندگی سجاد انتظاری در مشهد جلودوربین رفته است.

او با اشاره به اینکه بازیگران فیلمش به زبان فلسطینی صحبت می کنند، یادآور می شود: زبان عربی کشور ما با زبان عربی که در بخشی از فلسطین و لبنان و سوریه استفاده می شود، متفاوت است. از این رو، ما در روند ساخت فیلم با چالش هایی روبه رو و مجبور شدیم سر صحنه فیلم برداری مترجم بیاوریم تا بر نحوه ادای دیالوگ ها نظارت کند.

این فیلم ساز از جلوه های ویژه «در برابر چشم ها» به عنوان یکی دیگر از مراحل سخت کارش یاد می کند و می گوید، ما در این فیلم به جلوه های ویژه زیادی نیاز داشتیم تا بتوانیم فضای جنگ در فلسطین را برای مخاطب تداعی کنیم.

او که باور دارد در یک سال گذشته کار چندانی برای فلسطین تولید نشده است، یادآور می شود: آثار کمی که در این باره ساخته شده است، خیلی کلیشه ای و شعارگونه بودند. این آثار بیشتر برای مصرف داخلی مناسب هستند و امکان انتشار در سطح بین المللی را ندارند.

سرگلزانی که اولین حضورش در جشنواره عمار را تجربه می کند، درباره این رویداد نیز می گوید: یکی از ویژگی های مهم جشنواره عمار، مردمی بودنش است. مسئولان این رویداد به بخش آثار بسیار اهمیت می دهند و فرصتی را فراهم می کنند تا فیلم های کوتاه را همه مردم ببینند، درحالی که جشنواره های دیگر به نمایش آثار در سالن های سینما پسنده می کنند.

نشست نقد و بررسی نمایش «گلدانی هستم

روی میز تلویز بون» در تماشاخانه مایان بر گزار شد

اجرای نمایش های موزیکال مسیر پرچالشی دارند

موسوی انشستست نقد و بررسی نمایش «گلدانی هستم روی میز تلویزیون»، شامگاه یکشنبه با حضور نوید اسدیان، نویسنده و کارگردان تئاتر و نیز عوامل نمایش در تماشاخانه مایان برگزار شد. «گلدانی هستم روی میز تلویزیون»، یک درام موزیکال است که مخاطبان را به دنیای پر از احساس و موسیقی می برد. این نمایش به مدت ۵۰دقیقه اجرا می شود و داستانی متفاوت را با ترکیب بازیگری، موسیقی و طراحی های ویژه به تصویر می کشد. در این نمایش، داستان های طنز، اجتماعی، عاطفی و انسانی را روایت می شود و با استفاده از آهنگ ها، احساسات شخص را نشان می دهد.

- نمایش موزیکال یا کنسرت تئاتر؟

آرمان پارسیان، کارگردان این نمایش در نشست نقد و بررسی اثر خود گفت: شکل گیری این اثر از فروردین ماه امسال آغاز شد و تا خرداد ادامه پیدا کرد. پس از یک وقفه کوتاه در ماه محرم، تمرینات اصلی برای هماهنگی دقیق بین گروه موسیقی و بازیگران آغاز شد.

وی با بیان اینکه نمایش های موزیکال، به ویژه با موسیقی راک، در مشهد با مشکلات زیادی در مسیر دریافت مجوز روبه رو هستند، خاطرنشان کرد، در ایران این شکل اجرا را «کنسرت تئاتر» نام گذاری می کنند، یعنی به کمک یک قطعه اجرا کرده و یک اکت را به آن قالب می کنند.

این کارگردان با اشاره به اینکه وجود ضعف در بخش نورپردازی به تجربه کم من در زمینه کارگردانی برمی گردد، گفت: یکی از سختی های کار ما این است که این سالن حتی مناسب تمرین موسیقی هم نیست، زیرا ارتفاع سقف آن زیاد است.

- مرزی بین شعر محاوره و ترانه

میثم بهاران نویسنده «گلدانی هستم روی میز تلویزیون» بیان کرد: یک مرز بین شعر محاوره و ترانه وجود دارد. ترانه، کلمات را در خدمت موسیقی می چیند، درصورتی که اشعار این نمایش با هدف شعر سروده شده است و زیاد به اجرای موسیقایی آن فکر نکرده بودم. خواندن این اشعار بسیار سخت بوده و ممکن است کلمات در برخی قسمت ها روان نباشد، اما خواننده نمایش به خوبی از پس خواندن اشعار برآمده است.

- استفاده درست از ابزار بازیگری

در ادامه بهادر اورعی، بازیگر نمایش «گلدانی هستم روی میز تلویزیون»، گفت: شرایط خوب بازیگری بر روی صحنه را، گروه برای من فراهم کرد. متن، شخصیت و کارگردانی، به من این اجازه را می دهد که از ابزار بازیگری خود درست استفاده کنم. وی افزود، هر شب در اجرای خود یک حرکت به صورت بداهه انجام می دهم و اتفاقات مختلفی رخ می دهد. به دلیل اینکه با تماشاگر ارتباط دارم، عوامل نمایش دست مرا تا حدودی باز گذاشته اند، اما بعضی حرکات از قبل فکر شده است. این ارتباط تا مرحله خاصی درست است و از جایی به بعد خط قصه از بین می رود و واتمسفر می شوند.

این بازیگر بیان کرد: گروه «طبقه سیزدهم» خط فکری درست و مسیر مشخصی دارد، به همین دلیل دوست داشتم من هم با آن ها همکاری کنم و در این مسیر رشد قرار بگیرم. من با این متن ارتباط بسیار خوب و راحتی برقرار کردم و احساس می کنم متعلق به من و همه شماست.

- اهمیت هماهنگی بین عناصر تئاتر در صحنه

نوید اسدیان نویسنده، کارگردان تئاتر و کارشناس این نشست، حضور برخی افراد در تئاتر را فراتر از یک بازیگر و کارگردان دانست و گفت: بهادر اورعی بازیگر توانمند این نمایش، آن چنان بروی صحنه می درخشد که نمی توان هیچ بازیگری را به جای او تصور کرد.

وی افزود: قبل از شروع هر نمایش، انتخاب و هماهنگی بین عناصر صحنه بسیار مهم است. در این نمایش یک هماهنگی بسیار خوب بین نویسنده و کارگردان وجود دارد. حضور یک بازیگر که روایت به وسیله او صورت می گیرد و گروه موسیقی در دل ماجرا، بدون اینکه شکافی بین آن ها اتفاق بیفتد و حضور مؤثر فردی به عنوان خواننده در نمایش، از نکات قابل توجه این اثر است. وی درباره نویسندگی این نمایش بیان کرد: شاکله هر اجرا، متن آن است. میثم بهاران به عنوان یک شاعر و نویسنده، سبک خاص خود را دارد. سیر تحول شخصیت داستان در اریزودهای مختلف، که در جایی از مخاطب خنده می گیرد و در جای دیگر به درستی قطع می شود، هوش و ذکاوت نویسنده را می رساند. متن ترانه هایی که توسط خواننده اجرا می شود نیز در یک جهت است.

اسدیان درباره محدودیت اجرای موسیقی در این نمایش گفت: کارگردان این اثر با ایجاد پرده ای بین صحنه و گروه موسیقی، از دل محدودیت دست به خلاقیت زده است. محتوا آن چیزی است که به ذهن می رسد و فرم آن چیزی است که به چشم می آید، تطابق بین این دو بسیار اهمیت دارد و در این نمایش به خوبی دیده می شود. احساس می کنم طراحی نور می توانست کارکرد بیشتری داشته باشد. همان طور که موسیقی به کار شخصیت داده است، طراحی نور هم می توانست به این سمت برود.